Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Dnro 32/12/2025

18.03.2025

Hallintovaliokunta

Asia: **VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko**

Viite: Hallintovaliokunta 12.03.2025 / VNS 9/2024 vp / Lausuntopyyntö

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto:

Yleistä

”Suomen puolustuksen keskeiset toimintaedellytykset turvataan. Toimintaympäristön muutos ja Nato-jäsenyys ovat tuoneet uusia lisätarpeita Puolustusvoimien henkilöstörakenteeseen. Tämä aiheuttaa aikaisemman 500 henkilötyövuoden lisäyksen ohella 1500:n henkilötyövuoden lisätarpeen kuluvalle ja seuraavalle vaalikaudelle. Myös puolustusministeriön henkilöstövahvuutta on tarve lisätä selontekokauden aikana. Henkilöstömäärällä on kriittinen vaikutus työssä jaksamiseen” (Valtioneuvoston selonteko s. 6).

Poliisiviranomainen on sisäisen turvallisuuden ensilinjan toimija. Sisäisen turvallisuuden ylläpito ja siinä onnistuminen on erittäin tärkeää myös ulkoisen turvallisuuden varmistamisen kannalta. Tällä hetkellä poliisi on joutunut tinkimään huomattavasti mm. ennalta ehkäisevästä toiminnasta, tutkinnan tehtävistä sekä tietojärjestelmähankkeista. Poliisin pakon edessä suorittama priorisointi ei voi olla vaikuttamatta negatiivisesti kokonaisturvallisuuteen, joka muodostuu sekä sisäisestä että ulkoisesta turvallisuudesta.

Poliisihenkilöstö kokee yhä useammin työuupumusta (SPJL:n jäsenkysely v. 2022). Henkilöstö kokee työtilanteen erittäin kuormittavana sekä ahdistavana, koska työtehtäviä ei ehdi hoitamaan säännöllisenä työaikana eikä niin perusteellisesti kuin olisi tarpeen. Tehtävät ovat tulleet entistä vaativammiksi ja yhä useampiin tehtäviin liittyy myös kansainvälistä hybridivaikuttamista.

Suomen puolustuksen toimintaympäristö

”Mahdollisuudet hyödyntää kybertoimintaympäristöä vihamielisissä tarkoituksissa lisääntyvät, kun infrastruktuuri ja teknologia kehittyvät ja käyttäjämäärät kasvavat. Vihamieliset toimijat kohdistavat jatkuvasti länsimaihin tietoverkkotiedustelua, kybervakoilua ja kybervaikuttamista ja pyrkivät vaikuttamaan fyysisesti niiden kriittiseen infrastruktuuriin. Valtiollisten toimijoiden lisäksi vihamielisestä toiminnasta vastaavat entistä enemmän myös poliittisesti motivoituneet tai valtiollisesti ohjatut ei-valtiolliset toimijat.” (Valtioneuvoston selonteko s 15).

Tilanne, jossa poliisi on joutunut ja joutuu edelleen priorisoimaan toimiaan määrärahojen niukkuuden vuoksi, ei ole parantanut poliisin kriisinsietokykyä. Poliisihenkilöstön määrä on pienentynyt 2000-luvun alusta tähän hetkeen noin 300 henkilötyövuodella. Samaan aikaan käytettävissä oleva ajoneuvokalusto ja muu operatiivinen kalusto on osittain vanhentunutta ja osasta operatiivista kalustoa on puutetta. Toimintaympäristön muuttuminen entistä haasteellisemmaksi sekä samaan aikaan tapahtunut suorituskyvyn heikentyminen ovat vaikuttaneet negatiivisesti poliisiorganisaation kykyyn suoriutua yllättävistä kriisitilanteista ja haasteista.

Hybridivaikuttamista on todennäköisesti ollut havaittavissa esimerkiksi merialueiden kaapelionnettomuuksissa sekä vesihuoltoon kohdistuneissa ilkivaltakampanjoissa. Näihin tapahtumiin tulee puuttua määrätietoisesti ja päättäväisesti, jotta tekijät eivät saa väärää signaalia. Tämäntyyppiset operaatiot ja tutkinnat ovat pitkäkestoisia ja vaativat huomattavasti resurssia. Poliisilla ei juurikaan ole ns. särkymävaraa, vaan tämäntyyppiset tutkinnat ovat pois jostain muusta toiminnasta.

”Toimintaympäristön kehitys on korostanut muiden hallinnonalojen tarvetta varautua Puolustusvoimien tukemiseen pitkäkestoisessa, koko yhteiskuntaan vaikuttavassa korkean intensiteetin kulutussodankäynnissä.” (Valtioneuvoston selonteko s 23).

Poliisi on yksi Puolustusvoimien tärkeimmistä yhteistyökumppaneista. Poliisin rooli korostuu erityisesti rauhanajan ja ns. ”harmaan vaiheen” ensisijaisena toimijana. Poliisin tulee kyetä ottamaan ensisijainen vastuu riittävistä turvallisuustoimista esimerkiksi silloin, kun Suomeen kohdistuu hybridivaikuttamista. Tällä hetkellä poliisilla ei ole reserviä pitkäkestoiseen toimintaan. Pienetkin poikkeamat normaalissa toiminnassa johtavat tarpeeseen kutsua henkilöstöä ylitöihin ja tehdä työvuorojärjestelyjä.

Resurssit

”Suomi pitää huolta vahvasta kansallisesta puolustuskyvystään ja sen riittävästä resursoinnista. Suomen puolustuksen keskeiset toimintaedellytykset ovat ajantasainen lainsäädäntö, riittävä resursointi mukaan lukien ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö sekä tarkoituksenmukainen puolustusmateriaali ja infrastruktuuri.” (Valtioneuvoston selonteko s 34).

Kansallinen puolustuskyky perustuu uskottavaan toimintakykyyn rauhanajan ja ”harmaan vaiheen” aikana ja jatkuu Puolustusvoimien toimintaan. Ensilinjan toimijaksi poliisilla ei tällä hetkellä ole riittäviä resursseja. Poliisien määrä oli vuonna 2010 noin 7900. Tämän jälkeen määrä laski pahimmillaan noin 7250 poliisiin ja tällä hetkellä poliiseja on noin 7750. Samaan aikaa tehtävät ovat tulleet entistä vaativammiksi ja niiden suorittaminen vie myös enemmän aikaa.

Poliisin rahoitus on ollut useita vuosia alijäämäinen (budjettivajetta on paikattu lisätalousarvioissa). Lähtökohtaisesti alimitoitettu budjetti ei mahdollista toiminnan kehittämistä ja pitkäjänteistä suunnittelua. Tällä hetkellä partioiden määrää ohjaa haittatyökorvausten maksaminen, ei poliisitoiminnallinen tarve. Tulevina vuosina on edelleen havaittavissa poliisitoiminnan rapautumista esimerkiksi vanhenevien varusteiden ja mahdollisesti supistuvan palveluverkoston muodossa. Tämä kehitys ei palvele kokonaisturvallisuuden parantumista.

Ulkoisen turvallisuustilanteen heikkeneminen alkaa todennäköisesti ensin sisäisen turvallisuuden heikkenemisellä, sillä alussa käytetään usein hybridioperaatiota vaikuttamaan sisäiseen turvallisuuteen. Tähän rauhanajan hybridivaikuttamisen torjumiseen on poliisilla käytössä pääasiassa normaaliolojen toimivaltuudet ja resurssit. Toimivaltuuksia on lainsäädännöllä pyritty parantamaan, mutta sisäisen turvallisuuden resurssit ovat pysyneet heikkoina ja ongelmia on jo päivittäistoiminnan hoitamisessa.

Tilanne, jossa Suomeen kohdistuu ensin hybridivaikuttamista ja tämän jälkeen ulkoisen hyökkäyksen uhka, on erittäin ongelmallinen, koska poliisilla ei ole välttämättä mahdollisuutta tukeutua rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virka-apuun, koska nämä suorittavat omaa lakisääteistä tehtäväänsä. Poliisilta puuttuu reservi, jolla voitaisiin tukea sen toimintaa pitkäkestoisissa, henkilöstöä runsaasti vaativissa tehtävissä.

”Tasapainoinen ja kestävä julkinen talous on keskeinen edellytys puolustuksen kehittämiselle. Samalla vahvan puolustuskyvyn omaava maa on turvallinen ja vakaa toimintaympäristö ulkomaisille investoinneille, mikä parantaa myös julkisen talouden näkymiä. Puolustuskyvyn kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta kaikissa taloudellisissa tilanteissa.” (Valtioneuvoston selonteko s 71).

Jotta Suomen kokonaisturvallisuus pysyy tasolla, joka houkuttelee investoimaan maahamme, tulee ulkoisen turvallisuuden lisäksi pitää huolta sisäisestä turvallisuudesta.

Lopuksi

”Kokonaismaanpuolustuksen merkitys korostuu. Sotilaalliseen uhkaan varautuminen muodostaa tärkeimmän perusteen varautumiselle yhteiskunnan kaikilla sektoreilla.” (Valtioneuvoston selonteko johtopäätökset 11).

Varautuminen edellyttäisi henkilöstöresurssien kasvattamista siten, että poliisi kykenisi suoriutumaan normaaleista tehtävistä ilman merkittäviä työvuorojärjestelyjä. Rahoituksen tulisi olla riittävä poliisitoiminnan pyörittämiseen operatiivisen toiminnan, ei sille osoitetun riittämättömän rahoituksen, ehdoilla. Rahoituksen tulisi olla pitkäjänteistä, jotta myös toiminnan suunnittelu voisi tapahtua useamman vuoden periodilla.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry

Jonne Rinne
puheenjohtaja

Mika Nygård
järjestöpäällikkö

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu lähes 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.